

Янги асрдаги дорул исломни намуналари (7) (шарқий туркистонни
исломий жумхурияти) (30 бўлим)

Нима учун “шарқий туркистонни исломий жумхурияти” дейилади?
Чунки мусулмонларни ўртасида аввалги исломий жумхурий
хукумат ҳисобланади, мусулмонларнинг аввалги жумхурияти ҳам
имомни Абу Ханифа роҳимахуллохни мазҳабига асосланган ҳолда
ўзини мавжудиятини эълон қилади. Эслатиб ўтмоқчиманки,
жумхурият ҳукуматни бир қолиби бўлиб ундаги жамиятни ижро
қилувчи масъуллар бу ерда меърос ҳолида раҳбар бўлишмайди,
балки одамлар томонидан мушаххас муддат учун сайланишади ва
одамлар уларни амалларини назорат қилишади. Энди мана бу
қолибга турли-хил секуляристлик аҳзобларни ақидаси ҳам қуйилган
бўлиши мумкин ёки исломий ақиди ёки ҳар қандай бошқа ақиди
қуйилган бўлиши ҳам мумкин, демак жумхурият қолибини
танлаган барча давлатларда ҳукуматни тузилиши, таркиби бир
хил эмас ва бир жумхуриятни асосидаги нарсани сабабли бошқа бир
жумхуриятни устида ҳукм чиқариб бўлмайди, масалан Франция,
Германия либерал жумхуриятини асосидаги нарсани кўриб
шимолий Карейя ва Хитойни асосидаги нарсани ҳақида ҳукм чиқариб
бўлмайди ёки шахс секуляр жумхуриятларнинг асосини кўргач
’исломий жумхуриятни асоси борасида ҳукм чиқара олмайди.

Ёки шахс зардуштийларнинг сосоний девонини кўриб мана шу
тушунча орқали Умар ибни Хаттобнинг девони ҳақида ҳукм
чиқара олмайди. Аслини олганда қолиб битта, аммо Умар ибни
Хаттобни девонига ўзгартиришлар киритилган бўлиб
зардуштийларнинг девонидан фарқ қилади. Мана бу ҳолатда:

¹ مقيمي، غلامحسن؛ مشروطيت، جمهوريت، اسلاميت، تهران، نشر معنّاگرا، ۱۳۸۵، ص ۵۹.

Умар ибни Хаттобнинг девонини асоси билан зардўштийларнинг сосоний девони ҳақида ҳам ҳукм чиқариб бўлмайди ва зардўштийларнинг девонини асоси орқали Умар ибни Хаттобни девони ҳақида ҳам ҳукм қилиб бўлмайди.

Яна ҳам соддароқ забон билан айтганда бир мусулмон ёки бир секуляр ёки бир яхудий ё насроний бир хил куртка ё либос кийган бўлса, мана бу устки либослардаги ўхшашлик уни ичидаги асосда ҳам ўхшашлик борлигига далолат қилмайди, ёки бўлмасам яхудий ҳам, секуляр (мушрик) ҳам, бир мусулмон ҳам, насроний ҳам ўзларининг хос мақсадларига етиш учун бир хил аслаҳадан, бир хил машинадан ёки бир хил поезддан ва бир хил тайёрадан фойдаланишлари мумкин. Мана бу қолиблардаги, абзорлардаги ўхшашликлар бу абзорлардан, қолиблардан фойдаланганларни маъзида, асосида ҳам ўхшашлик бор деган маънони билдирмайди.

Мана бу ҳолатда “жумхурият” калимаси ҳукуматни қолибини, шаклини мушаххас қилиб берса, секуляр – либирал ё секуляр – коммунист ё исломий деган калималар эса мана бу жумхуриятни қолибидаги асосни ва либосни, поездни, тайёрани, машинани таъйин қилади. Демак “шарқий туркистон исломий жумхурияти” деган пайтимизда уни қолибини ичига ислом қуйилганига далолат қилади. Энди мана бу жумхуриятни ичига қуйилган ислом имоми Абу Ханифа роҳимахуллохни мазхаби асосида қуйилгандир.

Ҳурматли биродарларимиз ва опа-сингилларимиз мусулмонларнинг ишғол қилинган диёрлари ҳақидаги мана бу бўлимга нисбатан жуда кам билимга эга бўлганликлари сабабли, мухтасар суратда изохлаб берамиз. Ислом мовароуннахр ва Хоразм ва Туркистонга мусулмонларнинг учинчи халифаси Усмон

ибни Афвон розиалллоху анхуни замонида буюк сахобалардан бири Хакам ибни Умар ғаффорий розиалллоху орқали кириб келган, аммо унинг комил озод бўлиши абдулмалик ибни марвонни даврида Қутайба ибни Муслим бахилий роҳимахуллох томонидан амалга оширилган бўлиб, у кишини жангдаги сиёсати Умар ибни Хаттоб розиалллоху анхуга ўхшар эди, бу минтақаларни фатхи 81 шамсий йил билан 94 шамсий йилларни орасида амалга оширилган, у киши шарқий туркистондаги Қашқарни 93 шамсий йилда озод қилади.

Мана бу диёрларни озод қилиниши худди бошқа диёрларга ўхшаб ақидани бу диёрларда сокин бўлганларга мажбурлаб қабул қилдирилади, деган маънода бўлган эмас, балки одамларни золим, зўравон ҳокимларни ва дин қосибларини, тижоратчиларини қўлидан озод қилиш маъносида бўлган, одамлар озодона ё мусулмон бўлишарди ёки осмоний шариятлардан бирига эргаша олишарди. Шу сабабли ҳам мавароуннаҳрда ва туркларни ўртасида исломни қабул қилиш даражама-даража, ихтиёрий ҳолатда амалга ошган. Секулярилар бир диёрни устида ҳукмрон бўлган пайтларида аслахани кучи билан секуляризм қонунларини мана бу жамиятни устида пиёда қилишади ва ҳаммани ўзларини қонунларини қабул қилишга мажбур қилишади, аммо исломда бундай бўлган эмас.

312 шамсий йилда Иғурни ҳокими “Сатотурк Бургархон” роҳимахуллох (мусулмон бўлгач исмини “Абдулкарим Сатотурк қўйган) мусулмон бўлгач ислом дини комил шаклда туркистонни барча нуқталарида тарқалди. У мусулмон бўлгач мана бу

^۲ ابوبکر احمد بن ابراهيم همدانی ابن فقیه، مختصر کتاب البلدان، (بغداد، مکتبه المثنی، ۱۳۰۲ق) ص ۲۰۹ / ۵، ر، گیب، فتوحات عرب در آسیای مرکزی، ترجمه حسین احمدپور، (اختر، بی‌تا) ص ۵۶ - ۸۶.

минтақалардаги туркманлар, ўрта осие ахолиси мусулмон бўлишди, шунингдек 334 шамсий йилда вафот топган Қашқарни подшохи “Буғрохон” роҳимахуллох биринчилардан бўлиб ўзини ҳокимияти остидаги қабилаларни, минқаталарни исломни қабул қилишга тарғиб қилган ва уларни мусулмон бўлишлариға сабаб бўлган эди. Мана шу тартибда туркистонни хаммаси аста-секинлик билан дорул исломға айланади, уни халқи ўзини ихтиёри билан исломни қабул қилишарди, шу шаклда мавароуннахр буюк хуросондаги осие бўйича ислом марказларидан бўлмиш бир марказға айланади, мана бу маданият умавийларни, аббосийларнинг исломий изтирорий бадал ҳукумати ва қорахонийлар императорлиги билан 321 шамсий йилда шаклланди ва 543 шамсий йилгача давом этди ва бундан бошқа бир неча дорул исломлар билан бирга хитойлик, россиялик секуляр^۳ кофирлар томонидан ишғол қилинғунича давом этади.

Хитой ва россиянинг секуляр давлатлари мана бу минтақадаги мусулмонлар иқлимини энг катта душманларидан хисобланади, туркистон россия секуляристларининг ғайри мустақим ишғоли остидадир, шарқий туркистонни эса хитой мустақим равишда ўзини ишғолиға олган. Бугунги кунда туркистон ғарбий ва шарқий икки қисматға бўлинган.

Шарқий туркистон давлати масофаси бугунги кундаги Эронни андозасига тўғри келади, яъни франция давлатини масофасидан кўра уч баробар кўпроқ, бу давлат уйғурлар, қозоқлар, туркманлар, татарлар, тожиклар ва бошқа кичик қавмдаги мусулмон жамиятидан ташкил топган, ундаги аҳолини сони арабистон, ироқ, сурияни аҳолисидан кўра кўпроқ, пойтахти

^۳ دکتر غلامرضا وهررام، تاریخ آسیای مرکزی در دوران اسلامی، انتشارات بنیاد پژوهشهای اسلامی، سال چاپ ۱۳۷۲ ص ۸۶

Урумчи бўлиб у бутун тарих давомида жуда кўп мустақил ҳукуматларни кўрган, ўзини холича хитойнинг ислом дунёси билан боғлайдиган ўртадаги кўприк вазифасини бажарган.

Шарқий туркистон давлати хитойнинг нефтга бўлган эҳтиёжини 80 фоизини таъминлайди, баъзи мутахассислар бу минтақадаги нефтни захираларини арабистоннинг нефт захираларига тенглаштиришади. Ўтказилган тадқиқотларни натижасига кўра хитой секуляр давлатини ихтиёридаги уронийум маъданларини 90 фоизи – бўлиб ҳам бу уронийум бутун жаҳон бўйича энг марғуб уронийум ҳисобланади – шу минтақада жойлашган. Энг катта кўмир манбаъси ҳам 118 хил маъдан моддалари жумладан тилла, кристал, туз, темир билан бирга ишғол қилинган шарқий туркистон давлатидан хитойлик босқинчи секуляр кофирлар томонидан чиқариб олинади, бундан ташқари мана бу давлатдаги 50000 квадрат километрдан ошиқ ҳосилдор ерлар ҳам дехқончилик учун фойдаланилади, хитой секуляр давлати “экин экишни ислоҳ қилиш” шиори остида бу ерларни мусодара қилган ва ўтган ўн йиллар мобайнида мархалама - мархала “шарқий туркистонни хитойлик қилиш” деб қўйилган сиёсатга эргашган ҳолда оч бўрилардек бу минтақага бостириб келаётган хитойлик мухожирларга тақсимлаб берапти.

Хитойликлар томонидан 1262 йилда ишғол қилинган шарқий туркистон давлатини номи хитой тилида син киёнг яъни “янги диёр” деб ўзгартирилган, шу билан бирга бу минтақадаги мусулмонлар бошқа мусулмонларнинг аянчли сукути остида ҳудди жудо қилиб олинган нотаниш бир парча бўлак сифатида

турли-хил ақидавӣ,фикрий, жисмӣ бостиришларга ва жамланган холда нобуд бўлишларга ,насл қирғинларига дучор бўлишди,секуляр хитойлик бўлган моншу хонадони томонидан бир марта ва яна бошқа сафар эса миллатпараст секуляр хитойликлар томонидан, бошқа сафар эса социалист секуляр хитойликлар томонидан қирилиб кетиш хавфи остида қолишди, лекин мана бу жараён бутунлай пинхон қилинди ва мана бу минтақадаги мўъминларни фарёди шубхали сукут остида қолди.

Мухаммад Аркан ўзини “шарқий туркистондаги туркман мусулмонларини ранжлари” номли китобида айтадики: коммунистлар мана бу минтақадаги мусулмонлар минг йил давомида фойдаланган араб ёзувини бекор қилишди (худди шу офатни руслар,отатурк,борзонийлар ва ужалонни муридлари мусулмонларни бошига олиб келган эди), 730000 араб тилидаги китоблар жумладан қуръони каримни нусхаларини нобуд қилишади ва мана бу ишларни хаммасини бугунги кунда мусулмон диёрларида қилишлик ривожланиб кетган шиорлар остида амалга оширилди,улар қуйидагилардан иборат: қолоқлик билан мубораза қилиш ёки ўтмиш билан алоқани узиш ё булоқларни қуритиш ё тараққиёт тарафдори бўлиш ё замонавий давлат карвонига қўшилиш, албатта мана бу ёлғон номларни хаммаси умматни қолоқликдан нажот беришни ва технологияда ё сиёсатда ё маданиятда ё иқтисоддаги илғарилашни ўрнига жамиятни ғарбга эргашишига унга боғланиб қолишига, хамда жамиятнинг улар ишлаб чиқарган махсулотларини масраф қиладиган бозорга айланишига сабаб бўлди, бу нарсалар бизларни жамиятимизни янада кўпроқ инқирозга тортиб кетди.”

Хитойлик секуляр босқинчилар диний мадрасаларни ва масжидларга боғланган мактабхоналарни таътил қилишди ва 29000 масжидни ёпишди ва 54000 масжидни имомини зиндонга ташлаб хитойнинг харбий базаларида қийноқларга, оғир ишларга солинди, ҳамда ер остидаги чиқинди каналларини тозалашга, тўнғиз боқишга мажбур қилинди.

Мана бу ишлар фақат ўтмишга тегишли эмас, балки хитойнинг бош судяси 1392 шамсий йилда ўзининг йиллик хисоботида фахр билан эълон қилдики, хитойдаги масъуллар бир йилни ичида 27000 дан ошиқ уйғур мусулмонларини радикал мусулмонлар сифатида қўлга олишган, аммо уларни наздидаги радикал мусулмонлар кимлар бўлади?

Шарқий туркистонни жанубида жойлашган “акач” қишлоғида хитой коммунистлари хизбини масъули одил салмон вашингтон пост билан қилган суҳбатида изхор қиладики: 1390 шамсий йилда дўконлар, савдо марказлари масхара қилишни, ҳақоратлашни олдини олиш учун маст қилувчи шароблар, сигаретлар сотувини тўхтатди ва бу жараён билан бир вақтни ўзида шу минтақадаги аҳоли сигарет, маст қилувчи шароблардан фойдаланишдан бош тортишади. Давлат масъуллари мана бу ишни диний радикализм деб санашади, шу сабабли дўконлар, савдо марказларининг эгаларини сигарет ва маст қилувчи шаробларни сотишга мажбур қилишади.

Хитой секуляр масъуллари шарқий туркистонда ниқоб ва хижобни мамнуъ деб эълон қилишади, хижоб ва ниқоб ёки юлдуз, хилол ойини тасвири бўлган ҳар қандай либослардан фойдаланишни ҳам тақиқлаб қўйишди.

Шунингдек маҳаллий масъуллар ёш йигитларни, ўрта ёшдаги кишиларни соқол билан шаҳардаги умумий автоулов воситаларига чиқишларини ҳам мамнуъ деб эълон қилишади, шу билан бирга текширувчи маъмурлар билан ҳамкорлик қилмаганларни қўлга олиш билан таҳдид қилишади. “Явмия коромой” рўзномасини ёзишча: хижобли аёллар ҳам умумий автоулов воситаларидан фойдалана олишмайди.

Хитой секуляр ҳукумати “намозни бир хил қилишлик” қонунини деб номланган янги қонун ишлаб чиқишади, унда мусулмонлар қуръондаги хохлаган сураларини жамоат намозларида ўқишга ҳақлари йўқ, балки фақат “ҳамд”, “иншироҳ”, “тин”, “қадар”, “зилзал”, “аср”, “қурайш”, “маъун”, “наср”, “фалақ” сураларини масжиддаги жамоат намозларида ўқий олишади.

Энди агар бирор мусулмон бошқа сураларни ўқийдиган бўлса, радикал хисобланиб қонунни бузган бўлади. Албатта бу лойиҳа бўйича жумъа намозларидаги хутбалар ҳам бир хил қилинади, унга кўра масжид имомлари йилни бошида эълон қилинганидек фақат беш мавзу бўйича жамоат намозларида маъруза қила олишади.

Дорул исломда ва бошқа мусулмон диёрларида мунофиқлар тўдаси иймони заиф, жохил мусулмонлар билан бирга ўзларини ихтиёридаги шаръий манбаъларини секуляризм динини мазҳаблари билан булғашган, уларнинг ақидаларида, рафторларида мана бу булғанишларни кўрса бўлади, жуда кўп мусулмонлар секуляризм дини ёки уни коммунизм, либерализмга ўхшаш мазҳабларидан бирининг касаллигига мубтало бўлишган, дарҳақиқат улар “ўзларининг диёрларини андалусий қилиш

лойихасини” пиёда қилишган, аммо бутун жахон секуляр кофирларини ва уларнинг махаллий хизматкорларини ишғолига тушган шарқий туркистонга ўхшаган жойларда мана бу ақидавий ва рафторий булғанишлар, ҳамда “шарқий туркистонни андалусий қилиш лойихаси” мўъминларга мажбурий ҳолатда юклаб қўйилган.

Хитой секуляр ҳукумати махаллий муртад секуляристларнинг ҳамкорлигида шарқий туркистон давлатида янги асрдаги ақидавий ва маданий насл қириш бўйича энг катта лойихани илғари суришяпти, улар ташқи исломий кўринишни ҳам мамнуъ қилиш билан бирга 1396 шамсий йилдан “қайтадан тарбиялаш лагерлари” номи остида лагерларни барпо қилишган, унда мусулмонларни амалларидан ташқари уларни ақидаларини, фикрларини ҳам ўзгартиришади; мана бу лагердаги кишиларни ҳаммасини сони ошкор қилинмайди, бутун жахон манбаълари томонидан фош қилинган ахборотга кўра қўлга олинганлар орасида кашф қилинганларини сони 1398 шамсий йилгача уч миллиондан ошиқ мусулмон бўлган, уларни секуляристик манбаъларни таълим олиш ва секуляристик шиорларни айтишдан ташқари тўнғиз гўштини ейишга, маст қилувчи шаробларни ичишга, гоҳида эса мажбурий ишларга мажбур қилинади.

Мана бу лагерларда 1396 шамсий йилда мусулмонларнинг умумий ақидавий, маданий қирғини йўлида 469000 гўдакни ота-онасидан жудо қилишади ва кеча-кундуз қаровчи махсус лагерларда уларга таълим берилади. Мана бу маълумот шу йилни ўзида хитой секуляр ҳукуматининг ташкилотлари томонидан ироя берилган бўлиб, бундан кейинги маълумотлар ҳақида ҳеч кимни хабари йўқ. Ишғол қилинган шарқий туркистон давлатида бизларнинг

мусулмон опа-сингилларимизни бошига хитой босқинчи секуляр кофирлари ва маҳаллий муртадлар томонидан тушаётган азобларга тил ожиз.

Секуляр хитой ҳукумати исломга худди бир рухий касаллик ва ақидавий, ижтимоъий ғайри табиий нарса сифатида қарайди. Коммунист хизбининг WeChat орқали шарқий туркистондаги уйғурларга ва бошқа миллатларга жўнатган расмий ёзилган овозни кесиб олинган ва озод осие радиоси уни ёзиб олиб таржима қилган қисмида келтирилишича: қайтадан тарбия қилиниш учун танланган одамлар, идеологик бир касалликка мубтало бўлишган. Шу сабабли улар бемор сифатида дармон қилиниши лозим.....мазҳабий идеология захарли бир модда бўлиб одамларни зехнини ишдан чиқаради.....”

Мана шунча жиноятлар билан бирга секуляр хитойликлар ишғол қилинган шарқий туркистонни торим ҳудудида ўзининг биринчи атом бомбасини имтихон қилди, умумий ҳолатда айтганда бу минтақада 48 дан ортиқ имтихонларини ўтказди ва атроф муҳитни ва бу ердаги 100 минглаб мусулмонларни турли-хил касалликларга гирифтор бўлишига сабаб бўлишди.

Нихоятда диққатни жалб қиладиган нуқталардан бири шуки, сотқин ва хизматкор сифатида ўтирган оли саъуд, иморат, баҳрайн, алжазоирга ўхшаган режимлар хитой секуляр ҳукуматининг ишғол қилинган шарқий туркистон давлатида мўминларни устида қилган бундай жиноятларини химоя қилиб келишади.

Мусулмонларнинг дорул исломини хитойлик секуляр кофирлар томонидан ошкора ишғол қилинишини қаршисида шарқий

туркистондаги одамлар тарафидан икки хил муносабат билдирилган. Биринчиси аксар ҳолатда жамиятни зийнатли, заиф қатламини ташкил қилган миллатпараст секуляристлар томонидан бўлса, иккинчиси жамиятни барча қатламларини ўзларига ҳамроҳ қилиб олган шариатгаро инқилобчиларнинг оммавий кучи томонидан бўлади.

Россия императорлигида мавжуд бўлган миллатпараст секуляристалар ҳатто либерал исломгароларга ўхшаш секуляр миллатпарастлар ўзларини мушкilotларини халқаро секуляр майдонларга кўчирмоқчи бўлишяпти ва хитойлик мухожирларни тарихий мазлумиятини махсусан мусулмонларни тақдирини хал қилишни бутун жаҳон секуляр ташкилотларига етказиб қўйишмоқчи. Бу собиқ совет давлатидаги мусулмонлар устида олиб борилган сценариони такрори бўлади, мусулмонларнинг билдирган муносабатлари ҳақида ислом ва секуляризм динининг ўзаро алоқалари номли китобни охирида айтиб ўтганмиз:

“Яна бир ажабланидиган бир иш мавжуд бўлиб у ҳам яна қайтадан такрорланади; секуляр социалист болшевиклар томонидан мусулмонлар қирғини бошланган эди; бу пайтда мовароуннаҳдаги қишлоқлардаги бечора одамлар болшевик аскарлари тарафидан бутунлай бағритошлик билан ўлдириларди. Мусулмонларнинг маданий табақаси мана буларга қарши жиходга қўшилишни ўрнига бу хабарни бутун жаҳон ташкилотларини қулоғига етказишни ишташган. Гўёки болшевиклар европаликлардан хижолат қилиб қирғиндан тийилиб қолишадигандек. Худди шу ишни ҳозирги пайтдаги мусулмонларни маданий табақаси ҳам яна қайтадан амалга оширишяпти.

Европадаги башар ҳуқуқларини химоя қилиш ташкилотининг
фоксишалик ўйинлари сингари қилаётган ох ва нолалари; бугунги
кунда янгилик эмас, балки бу ғарбдаги секуляр жохил жамиятнинг
табиий иши ҳисобланади, улар асрлардан буён ўзларини
«мослаб, мувофиқлаштириб бўлишган.»

Аммо иккинчи муносабат мужохидлар томонидан билдирилди.
Босиб олинган шарқий туркистон давлатидаги мусулмонлар
ўтган 120 йил мобайнида, 130 марта қўзғалон қилишган ва бу
қўзғалонлар хитойлик секулярлар томонидан бостирилган. Улар
1262 шамсий йилдан 1350 йилгача 100 марта қўзғалон
ўтказишган, ўртача ҳисобни олганда бир йилдан ошиқ муддатда
бир марта қўзғалон ўтказилган бўлади. Мана бу қўзғалонларда
минглаб мужохидлар ном-нишонсиз ҳолда бутун ислом жаҳонининг
сукути остида ўлдирилган, ислом жаҳони эса бу пайтда
нацианализмга, миллатпарастликка ва наждийларнинг сўфийлар
ва шиъалар билан жангларига ғарқ бўлган, ҳамда ғарблик секуляр
босқинчилар билан бўлган мушкilotларига ботиб кетган эди.

Мусулмонлар хитойлик секуляристларга қарши жуда оғир
қўзғалонларга қўл уришган, улардан бири “Хўжа Саъид Жаҳонгир”
роҳимахуллох қўзғалони бўлиб у 1199 шамсий (1236 қамарий)
йилда бошланиб 8 йил давом этади, “Яъқуббек” роҳимахуллохни
қўзғалони эса 1282 хижрий йилда (1243 шамсий) бошланиб 15 йил
давом этган, бундан сўнг мусулмонлар шарқий туркистонга
истиқлолни қайтаришган, аммо Яъқуббек раҳбарлигидаги шарқий
туркистонни бу истиқлоли, ўзларини исломий эканликларини
даъво қиладиган оли саъудга ўхшаган бошқа мусулмон

۶کتاب «روابط متقابل اسلام و دين سکولاریسم» جلد هشتم ، بخش : آسیب شناسی جنبش مسلمانان سرزمینهای تحت اشغال روسیه ی تزاری و شوروی سوسیالیستی و درسهایی که از منهج اخوان المسلمین و قربانیانش باید آموخت، ص ۱۸۰۴ به بعد

диёрларининг ҳокимлари томонидан ҳимоя қилинмайди ваундан бошқа бир қанча далилларга кўра комил бўлмайди, бу далиллар қўйидагилар:

-Ички далиллар: ички мунофиқлар тўдасини ва ичкарига кириб олган сотқинларнинг мавжуд экани (мана булар жуда муҳим омил бўлиб ; уларни ичкаридан туриб мудирият қилиш жуда муҳим иш ҳисобланади)

-Манҳажга оид далиллар, албатта душманни вужудга келишига ва кофирларнинг бир-бирларига яқинлашишига сабаб бўлади. (мана шу манҳажга оид далилларга ҳозирги замондаги дорул исломда бўладими ёки росулуллох саллаллоху алайҳи васалламни замонларида бўладими ё бошқа ҳар қандай даврда бўладими пойбанд бўлинса, албатта бу душманни вужудга келишига сабаб бўлади, бу ерда душманни вужудга келиши ҳам табиий нарсас, бу душманларнинг муттаҳид бўлишлари ҳам содда ҳолат.

Яъқуббекни замонда ҳам уҳта манҳажга оид далиллар уҳта йўлни ва кофирларнинг бир-бирларига яқинлашишлари учун ҳатарли аломатга боис бўлади, масалан:

1-“Яъқуббекни” усмонийларнинг исломий изтирорий бадал ҳукуматига қўшилиши ва исломий ваҳдат йўлида ҳаракат қилиши ва бутун жаҳон секуляр кофирларининг мусулмонларни умумий иттиҳодидан, яна қайтадан қудратга келишларидан қўрқишлигидир. Яъқуббек уч абзорни канали орқали ундан кўра қудратлироқ абзор томонга ҳаракат қилмоқчи бўлади, яъни бу ваҳдат орқали вужудга келадиган қудратдир, ҳудди шу қудрат бутун жаҳон секуляр кофирлари учун ҳатар қўнғироғи ҳисобланади.

2-“Яъқуббек”нинг “Қўқон исломийни” давлати учун русларга қарши ёрдам бермоқчи бўлиб ёзган номасидан русларнинг хабардор бўлишлари бўлиб , унда мусулмонларни кофирлардан химоя қилинмоқчи бўлинган эди. Хозирги пайтда ҳам бизларни дорул исломимиздаги муаммолардан бири мусулмонларни кофирлардан химоя қилишдир, шу нарса кофирлар учун хатар қўнғироғи бўлади.

3-Англиянинг қўл остида мустамлака бўлган ҳукуматларга “Яъқуббекни” кириб бориши ва таъсиридан, ҳамда уларни истиқлол сари қўзғатишидан англия хавотирга тушади. (хозирни ўзида ҳам бутун жаҳон секуляр кофирларининг қаршилигига ва уларни хавотирига сабаб бўладиган нарсалардан бири, бошқа ҳукуматларни қўл остидаги одамлар уйғониб сотқин,хизматкор ҳукуматларга қарши қўзғалон қилишларидир.)

Мана бу бутун жаҳон секуляр кофирларининг ва маҳаллий тоғутларнинг бугунги кундаги дорул исломларга қаршилиқ қилишини далилларидан бири ҳисобланади.

“Яъқуббек” шарқий туркистонда ташкил қилган “дорул исломни” ва исломий ҳукуматни секуляр давлатларни ҳеч қайси бири расмий равишда тан олмайди, шунинг учун ҳам секуляр хитой дорул куфри мана бу дорул исломни 1254 шамсий (1292 қамарий) йилда яна қайтадан ишғол қилишга журъат қилади ва нихоят 1255 шамсий (1293 хижрий) йилда секуляр хитой ҳукумати яна қайтадан россия ва англиянинг тўғридан- тўғри химояси остида шарқий туркистонга ҳамла қилади ва 1256 шамсий йилда уни бутунлай босиб олади. Мана бу ҳамлалар жуда кўп мусулмонларни

қирғинига ва уларнинг бошқа минтақаларга кўчиб кетишларига сабаб бўлади.

1309 шамсий (1350 қамарий) йилда шарқий туркистонда секуляр хитойликларга қарши яна бир катта қўзғалон бошланади.

Социалист-секуляр бўлган россия ҳукумати ўзининг босимларини ўтказиш орқали, мусулмонларни сиёсий ва харбий мансабларни шарқий туркистонлик мусулмонлар билан босқинчи хитойликларни ўртасида тақсимлашга кўндиради, яъни умумий ҳоким хитойликлардан бўлса уни муовини туркистонлик мусулмонлардан тайинланар эди.

Мана бундай тақсимот қилинишига сабаб шу эдики; мана бу ортга чекинишни сабаби секуляр кофирларни бундан кўра каттароқ хатар таҳдид қилиб турарди, бўлмасам улар ҳеч қачон мусулмонларга бундай имтиёз беришга рози бўлишмасди.

Масалан баъзи вақтларда мисрда секуляристлардан олиб имтиёзни мусулмонларга берилган бўлса ёки фалон жойда мусулмонларга имтиёзлар ажратилган бўлса, бунини сабаби шуки, бу ерда секуляристларни каттароқ хатар таҳдид қилаётган, агар мана бу хатарлар ўтиб кетса улар берган имтиёзларини ҳам тортиб олишади; ҳудди шу балони мурсини бошига олиб келишган эди.

Баъзилар алданиб қолган шарқий туркистонлик мусулмонларга берилган бундай имтиёзларни иллати шу эдики, мужохидлар шарқий туркистонни жанубидаги хўтан ва қашқар вилоятларини Муҳаммад Амир Бағро ва Собит домла раҳбарлигида эгаллаб олган эдилар, уларнинг мақсади ҳам аллохни шариатидаги аҳкомларни пиёда қилиш бўлган, улар “шарқий туркистон исломий

жумхурияти” ёки туркистонликларни тили билан айтганда “ шарқий туркистон ислом жумхурияти” деб 1311 шамсий йилда эълон қилишади. Секуляристларни тахдид қилаётган катта хатар мана шу ерда бўлган, шу сабабли ҳам баъзилар пастроқ даражадаги имтиёзларга рози бўлишган эди, иймони заиф мусулмонларни баъзиси махсусан мунофиқлар тўдаси бу имтиёзлар билан хурсанд бўлишади; худди шу имтиёзларни бугунги кунда америка афғонистондаги, ироқдаги, сумолидаги ва бошқа диёрлардаги зохири либирал мусулмонлардан иборат дастага берган, нима учун? Чунки бундан кўра каттароқ хатар мавжуд. Аллохни шариатидаги қонунларни татбиқ қилишдан ва секуляр кофирларни мусулмонларни диёрларидан қувиб чиқаришдан бошқа нарсани қабул қилмайдиган шариатгаро мужоҳидларни хатари хавф солиб турарди.

1311 шамсий йилда шарқий туркистонда шундай исломий жумхурият эълон қилинган, секуляр руслар билан секуляр хитойликлар мунофиқлар тўдасини канали орқали кириб келишга қарор қилишади ва зохири мусулмон бўлганларни канали орқали мусулмонларни орасидаги аввалги исломий жумхуриятни олиб ташлаб уни ишини нихоясига етказмоқчи бўлишади, бу йўлда усмонийларга қарши чиққан маккадаги шариф хусайнга ўхшаш “хўжаниёз” исмли хиёнатчини янги оёқга турган исломий жумхуриятга киргизиб, уни ичкарида туриб қаршилиқ қилиш ролини ўйнашга ва оқибатда уни нобуд қилишга кўндиришади, бунини эвазига у туркистонда харбий хокимни муовини бўлиши ваъда қилинади, мана шу тартибда секуляр руслар билан хитойликлар аввалги исломий жумхуриятни “хўжаниёз” қўли билан 1312 шамсий йилда нобуд қилишга муваффақ бўлишади. (

ичкарига кириб борувчиларни, мунофиқлар тўдасининг хатарини дарк қилинглари).

Бундан сўнг хўжаниёз шарқий туркистонни исломий жумхуриятини аслий рахбарларидан бири “Собит домлани” қўлга олиб секулярист хитойликларга топширади. Хитойлик секуляристлар эса- аллох у кишининг шаходатини қабул қилсин – “Собит домлани” шахид қилишади – нахсабуху казалика валлоху хасбиях – “хўжаниёз” хоинни ўзи ҳам кейинроқ дорға осиб ўлдирилади.

Мана бу зохирда исломгаро хоинларни тақдири бўлиб, фойдаланиш муддати тамом бўлгач худди туолетни қоғозига ўхшаб ташлаб юборилади. Андалус ва бошқа мусулмонларни диёрларида ёки ундан кейинги даврларда ҳам зохирда исломгаро бўлган мана бундай хоинларнинг ўтмиши очик ва ошкор нарса хисобланади.

Хўжаниёз аслида усмонийлар билан олиб борилган жангдаги шариф хусайнни ёки сумолидаги исломий иморатга қарши жанглардаги шариф шайх ахмадни ёки афғонистондаги раббонийни, хикматёрни, дўстимни, ахмадшоҳ масъудни ёки ж-к жамоатининг исломий хизбидаги қози мухаммадни ролида ўйнаган, аслини олганда бутун тарих давомидаги сотқинларнинг роли шундай бўлган, оқибатда эса улар ё бир четга суриб қўйилади ёки сургун қилинади ё турли-хил равишлар билан ўлдирилади.

Мана шу тартибда рус ва хитой секулярларининг бирлашмаси дунёдаги бошқа секуляр давлатларни, ҳамда мусулмон диёрларидаги сотқин ҳокимларни сукути остида

мусулмонларнинг аввалги “исломий жумхуриятини” нобуд қилишди, сўнгра эса ҳукуматни барча аъзоларини 10 минглаб мусулмонлар билан бирга дорға осишди.

Бундан сўнг яна бошқа бир қўзғалон “Алихон тўра” роҳимахуллох номли олимни раҳбарлигида 1324 шамсий (1364 қамарий) йилда бошланди, у киши шарқий туркистонни истиқлолини эълон қилади. аммо секуляр россия хитойлик секуляр кучларни ёрдами билан мана бу шижоатли кишини ўғирлаб олиб кетишади, натижада истиқлол нобуд бўлади ва хитойлик секулярист секулярлар ҳукуматни қўлга олгач вазият олдинги ҳолатига қайтади.

Шу ерда ҳам бир қизиқарли бир нуқта мавжуд, россия ва хитой секуляр давлатлари ичкарига киргизилганлар ва мунофиқлар тўдаси орқали мана бу инқилобчи раҳбарни ўғирлашга ва уни ҳукуматини нобуд қилишга муваффақ бўлишади. Алихон тўра роҳимахуллохга эргашганларни орасида зохирда мусулмон кўринадиган “аҳмаджон қосим” исмли бир киши мусулмонларни адосини чиқариб юрар эди, аммо аслида москвада таълим олган ва коммунистик асосларни маҳкам ушлаган секуляр коммунистлардан бўлган. Секуляр руслар уни мусулмонларни сафига киргизишга муваффақ бўлишади ва улар мана бу равиш билан исломий ҳаракатни кузатувга олишади. Мана бу шахс “Алихон тўра” роҳимахуллохни қўлга олиш ва таслим қилишда секуляр руслар билан ҳамкорлик қилади.

“Алихон тўра”ни қўзғалони ҳақида шунга ишора қилиб ўтиш лозимки, гоҳида мусулмонлар шаръий мақсадларни кетидан тушишади, аммо аслида мусулмон диёрларини ичида жаҳондаги ва

минтақадаги қудратларнинг жумбоқларини хал қилиш йўлидаги жосуслар вазифасини бажаришади. Улар ўзлари хохламаган ҳолда душманнинг сценариоסי бўйича ҳаракат қилишади ва уларни мақсадларини амалга оширишади. Яъни мусулмонларнинг номи, қони, номуси, мол- давлати, дини, мавжудияти остида лекин мусулмонларнинг душмани учун ишлашади.

Шарқий туркистоннинг исломий жумҳурияти хитойлик ва рус секуляр ҳукуматларнинг иттиҳоди асосида ва англия секуляр ҳукуматининг яшил чироғи остида нобуд бўлгач, руслар ишғол қилинган шарқий туркистон давлатида имтиёзларни қўлга киритишади, аммо шарқий туркистон давлатидаги хитойлик ҳоким иккинчи жаҳон жанги ва германияликларнинг россияга ҳамла қилган пайтида, босим остида бўлганлиги ва германияликларни ҳамласига дучор бўлиш қўрқуви остига тушгани боис секуляр русларни ўзини ерларидан чиқариб юборади.

Иккинчи жаҳон жанги тамом бўлиб германияликлар мағлубиятга учрагач, секуляр руслар шарқий туркистондаги хитойлик ҳокимдан қасос олиш фикрига тушишади. Шу ишни кетидан бир қанча ҳарбий мутахассисларни шарқий туркистондаги мусулмонларга ёрдам бериш ва уларни хитойликларга қарши тайёрлаш учун бу давлатга жўнатади.

Бу орада туркистондаги мусулмонлар томонидан хитойлик секулярларларга қарши нихоятда шиддатли қаршиликлар бўлиб ўтаётган эди, секуляр русларнинг ҳамкорлиги остида мана бу қаршилик шарқий туркистон давлатидаги барча минтақаларга тарқалади.

Бу ердаги россия секуляр ҳукумати мақсади фақат хитойликлардан қасос олиш бўлган, туркистонни мустақил қилиш ёки “Алихон тўра” роҳимахуллох хохлагандек исломий ҳукумат ташкил қилиш режаси бўлган эмас. Мана бу бугунги кунда мусулмон жамоатларининг жуда кўплари тушиб қолаётган қапқон бўлган эди, улар душманнинг мақсадлари ва уларнинг тузган режаси, сценарио бўйича ҳаракат қилишади, оқибатда эса “Алихон тўра” роҳимахуллохни тақдирига ўхшаган натижага дучор бўлишади. Мусулмонлар хушёр бўлишлари ва душманларнинг мақсадларидан, душманнинг уларни жамоатларини ҳимоя қилиш борасидаги далилларидан огоҳ бўлишлари лозим, алданиб қолмасинлар ва ўзларининг жиходларини америка ё нато ё европа бирлашмасини ё россияни, хитойни, оли саъудни, қатарни, иморатни, туркияни йўлидаги жангларга айлантириб олишмасин.

1327 шамсий йилда секуляр-социалист хитойликлар шарқий туркистонни комил ҳолатда босиб олишади. Фақатгина 1328 шамсий ва 1350 шамсий йилларни мобайнида хитойлик социалист секуляр босқинчи кучлари расмий ҳолатда 360000 мусулмонни ўлдиришади. Мана бу раҳмсизлик билан қилинган ҳамлани натижасида 1357 шамсий йилгача 10 миллионлаб мусулмонлар турли-хил йўллар билан қатли ом бўлишди ва бир неча миллион мусулмон ном-нишонсиз йўқолиб кетди ёки бошқа давлатларга қочиб чиқишди.

Мана бу мағлубиятлар, зулмлар, ситамларга қарамасдан хитойлик золим секулярист босқинчиларга қарши мусулмонларнинг қўзғалонлари давом этади, шу жумладаги қўзғалонлардан бири 1333 шамсий йилда Хутан шаҳридаги шарқий туркистонни

мустақил қилиш мақсадида қилинган “Абдулхамид домуллох ва Фатхиддин Махдум” рахбарлигидаги қўзғалон бўлади, бу қўзғалонда минглаб мусулмонлар шахид бўлишади.

1368 шамсий йилда ҳам шарқий туркистондаги исломий хизбни рахбари бўлмиш “Зиёиддин Юсуф” қўмондонлиги остидаги жиходий амалиёт натижасида, Қизилсув шахрининг Борон қишлоғида исломий шариат ахкомларини ижро қилиниши талаб қилинади, унда ҳам юзлаб мужоҳидлар шахид бўлишган; хизб ташкил қилинган.

Шу ерда нима учун хизб ташкил қилинди?- деган савол туғилиши мумкин, чунки бу дорул куфрни минтақаси эди ва бизлар дорул куфрда хизб ташкил қиламиз, росулуллох саллаллоху алайхи васаллам ҳам макка дорул куфрида аллохни хизбини ташкил қилган эдилар, аммо дорул исломда хизб ташкил қилишлик мумкин эмас, ха у киши хизб ташкил қилган эдилар ва аллохни шариатидаги қонунларни татбиқ қилишга қайтиш ва исломий ҳукуматни ташкил қилиш ва дорул исломни бир қисмидан кофирларни қувиб чиқариш йўлида жиход қилганлар ва бу йўлда юзлаб мужоҳидлар шахид бўлган; мана шу билан бирга мовароуннахрдаги мусулмонларнинг махсусан шарқий туркистондаги мусулмонларнинг жиходи буғунги кунгача буюк Хуросонни бир қисми сифатида ўзининг қимматли тажрибалари билан бирга шаръий йўлда давом этиб келган.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته